

MARIA KOC

ur. 1923; Bronowice

Miejsce i czas wydarzeń	Puławy, okres powojenny
Słowa kluczowe	Puławy, okres powojenny, Żydzi, rodzina Edelmanów, Chyl Edelman, Szmul Edelman, Władysław Borkowski, wyjazdy do Izraela

Żydzi w powojennych Puławach

U Stelmacha był, to już po wyzwoleniu, [w czasie wojny] gdzieś tam się ukrywał, Borkowski nie Borkowski. Mieszkał, u Stelmachowej, a potem wyjechał w którymś tam roku do Izraela, to wtedy, co było tak niewesoło z tymi Żydami. Nie wiem, też się tym nie interesowałam, ale wiem, że jakieś tam było takie zatarcie, że Żydzi musieli wyjeżdżać do Izraela.

Brat jego nazywał się Władek Borkowski, a ten był Chyl, takie miał żydowskie imię, bo moja mamusia go znała, on pochodził też z Lucimii, oni tutaj mieli statki na Wiśle, on był taki w wieku mojej mamusi. Mamusia mówi, że razem kawalerkowali, na zabawy chodzili, kiełbasę jedli, a matka ich się darła, płakała: „Co ja wychowałam, co ja wychowałam”, że oni kiełbasę [jedzą], a kiełbasy Żydom nie wolno, że tańczyli z Polkami. No i oni potem, jak już ta wojna wybuchła, gdzieś się ukrywali, bo mamusia mówi, że ich było czterech, a w Puławach [było] dwóch. To jeden nazywał się Władek Borkowski, co zmienił nazwisko, no i imię. Taki najstarszy chłopak, przystojny był, on najpierw wyjechał, a ten [drugi] był trochę u Stelmachowej. Żydowskie nazwisko to mieli Edelman. I ten Chyl był tutaj z tą Stelmachową na mojej ulicy, prawie że vis-à-vis nas, a później wyjechał do Izraela i tu jej nawet paczki przysyłał. Ale dlaczego oni wyjechali... Ja się tak nie interesowałam polityką, to było jakoś tak, że Żydzi wtedy uciekali z Polski. Dlaczego to się stało?

Mamusia mi opowiadała, mówi: „Patrz, ten się nazywa teraz Borkowski, a to był Edelman, jeden Chyl, drugi Szmul”. Nie pamiętam, czy [Chyl] miał swoje nazwisko, Edelman, ten, co wyjechał do Izraela później, ale ten [brat jego] to wiem, że Władysław Borkowski [się nazywał].

Zieliński też wyjechał do Izraela. Później taki jeden Żyd wyjechał też, ożenił się z organistą z Włostowic córką i też wyjechał. Potem taki był jeden fotograf – Żyd, tutaj jak Ryszard ma ten sklep, mieszkał, miał Polkę żonę. Też wyjechał do Izraela. Oni powyjeżdżali wtedy.

Data i miejsce nagrania	2003-11-10, Puławy
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"